

Cultural genocide

Názon Bálint

Nyíregyházi Főiskola
Vizuális Kultúra Intézet
Környezetkultúra szak, 3. évfolyam

Szepessy Béla DLA grafikusművész

A művészeti diákköri munkám témájának kihalt vagy a civilizáció által kipusztított kultúrákat választottam. Fontosnak tartom, hogy a múlt és a jelen népcsoportjainak művészete ne merüljön feledésbe, hiszen azok formálták és alakították az emberi eszményt. Nagyon kevés törzsi népcsoport él érintetlenül a saját környezetében, hiszen a technika fejlődése és a modern ember térhódítása kiszorította őket onnan, így vagy alkalmazkodtak az újszerű társadalom szokásaihoz, vagy lassan elpusztultak.

A témát plakátsorozaton dolgoztam fel, melynek minden darabja szövetre lett kinyomtatva és központi motívuma egy koponya. Ez az adott kultúrák mulandóságára és pusztulására utal melyek vagy a modern, civilizált társadalom hódításának vagy a technikai fejlődésnek köszönhető. Háttérbe szorultak a törzsi szokások, hagyományok és szertartások gyakorlása, a népi ruházatok, ékszerek készítése és a viselkedési formák megtartása. A koponya szimbóluma, nem csupán ezekre a kultúrákra emlékeztet, hanem a sajátunkéra is, mivel ha nem őrizzük azokat az értékeket, hagyományokat, amit nemzetünk, társadalmunk sajátjaként tekinthet, akkor bármely kultúra a feledésbe merülhet. Minden plakáton látható egy vörös sáv, ami a véres és sötét múltjukra utal a népeknek, hiszen amikor egy civilizáció eltűnt, akkor az általuk megszerzett tudás, kultúra, művészet és az örökségük is elveszett.

Az általam kiválasztott öt törzsből három amerikai őslakos törzs, az Apacs, Maja és az Inka, és kettő afrikai törzs a Maasai és a Mursi. Azért ezt az öt törzset választottam ki, mert mindegyikre hatással volt Amerika felfedezése, és ez által hasonló okoknak köszönhető a pusztulásuk.



Az apacs indiánok, a legismertebb Észak-Amerikai indián népek közé tartoznak, először a spanyolokkal később az amerikaikkal kerültek harcba. Mára ez a törzs is széttöredezett, és kis létszámú, indián rezervátumokban, vagy nagyvárosokban élnek. A harcok után őket is elérte a modern ember egyik legnagyobb betegsége, az alkohol és a drog továbbá a szegénység és a korai halálozás is jelentős, ennek hatására a kultúrájuk is hanyatlásnak indult. A Maja kultúra emlékei Közép-Amerikában találhatóak. A legjelentősebb ősi amerikai civilizáció volt, fejlett írásukról, művészetükről, építészetükről, matematikai és asztronómiai ismereteikről híres. A maják birodalma, már a spanyolok előtt hanyatlásnak indult, amely utat engedett az érkező hódítók

további pusztításainak. Az Inka civilizáció a legismertebb ősi, Dél-Amerikai indián kultúra, amelyre nagy hatást gyakoroltak a spanyolok érkezése és ez a kultúrájuk pusztulásához vezetett. A Maasai törzs, vagy más néven a maszajok, egy Kelet-Afrikai őshonos törzs. Egykoron harcias törzs voltak, de az arab rabszolga-kereskedők hozzájuk is elértek, így a törzs széttöredezett, de még napjainkban is aktív, létszámuk viszont bizonytalan. A Mursi egy Kelet-Afrikában élő, mára már kis létszámú törzs. Etiópia délkeleti részén, a szomáliai határ mellett élnek, de a kormány, nyomást gyakorolva rájuk, kikényszerítették majd elűzték őket az évezredes földjükről. Otthonaikat felégették és fegyverrel kényszerítették a területük elhagyására.



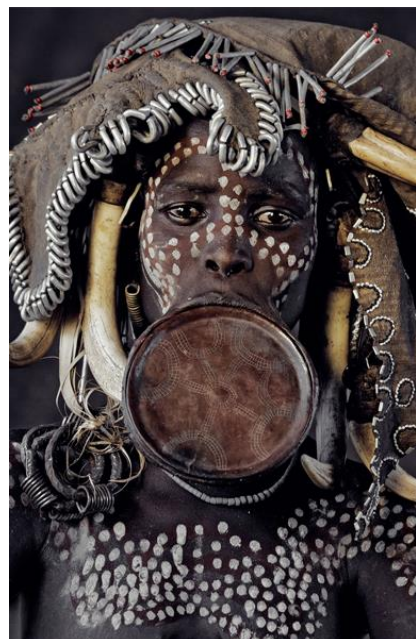
A plakátokon a központi szimbólum a koponya, amin a kiválasztott törzsek fejdíszei láthatóak a saját rituális jelképeikkel. Ezek a motívumok azok, amikkel a népcsoportok azonosultak és kifejezték önmagukat. A törzsek állati, növényi motívumokkal, tollakkal, csontokkal identifikálódtak, ezeket elsősorban rituális jeleken, testfestéseken, tetoválásokon, testékszereken, maszkokon, totemeken, amuletteken ábrázoltak. Ezért választottam a népcsoportok jellemző fejdíszzeit, amiket szertartásokhoz és harci öltözetekhez használtak az ellenfél megfélemlítésére, illetve a törzs tagjainak rangját jelezték ezekkel.

A tipográfiánál felhasználtam a törzsek egyedi jelölésmódjait, ami reflektál a megnevezésük megjelenítési módjában is. Az általam választott népcsoportok többnyire ősi vagy kevésbé fejlett kultúrák, így nem jött létre összetett írásrendszer sőt, van amelyiknél egyáltalán nem alakult ki vagy nem maradt fent az írásmódjukra vagy motívumrendszerükre vonatkozó emlék. Az általam választott népcsoportok közül a maja írás volt a legfejlettebb, amit maja hieroglifáknak is neveznek. Az inkák írásmódja a kipu, vagy más néven zsinórírás volt. Az apacs indián törzs tagjai csak a spanyol

hódítás és modern, európai kultúra terjedése után kezdték el használni a modern írást. Az előtt ábrázolásmódjuk egyszerű volt, inkább a rajzi motívumok jellemezték. Bivalyok bőrére készített rajzokkal az indián táborukat és mindennapi életüket ábrázolták.



A maszajok a legjellemzőbb motívumaikkal díszítették testüket és a pajzsait. A mursi törzsre legjellemzőbb az, hogy a nők ajaktányért viselnek, amelyet díszítenek. Ez a díszítés és a tányér mérete a nő „értékét” jelképezi, továbbá ez által akarták elkerülni a múltban a rabszolgaságot.



Ezeket a motívumokat használtam fel a törzsek megnevezésében. Törekedtem az egyszerű betűk használatára és arra, hogy ez ne kapjon túl nagy hangsúlyt és ne vigye el a figyelmet a központi motívumból. Ezzel a grafika része lesz a tipográfia, de mégis elkülöníthető tőle.

A plakátok megjelenése, kompozíciója és a színei egységesek, mindegyiknél erős kontraszt látható, ami tovább erősíti a drámai hatást és alkalmazkodik a törzsek ábrázolásmódjához. Egy olyan motívumot próbáltam kialakítani, ami hasonlít az ősi ábrázolási módokhoz. Azért választottam a szövetet, mert megjelenésében erősebb hatást kelt, mint más hordozók, és a mélység mellett a dinamikus hatást is segíti a látványban. A szövet anyagiasságában benne van az emberi tényező is, mivel önmagában nem jön létre a természetben, az ember formálja és alakítja. Az ősi kultúráknál is megjelenik ez az anyag, ruhát készítettek belőle, festették és díszítették. A plakátokon sok fekete továbbá szimbolikus jelentést is hordoz önmagában, hiszen nem tudjuk pontosan, hogy miért pusztultak vagy miért pusztították ki a törzseket, továbbá a kipusztulásuk révén az örökségük, a múltjuk és a történelmük is elveszett.

Az öt plakát egymás mellett drasztikus hatást kelt, anyagiassága miatt pedig zászlóhoz hasonló a megjelenése, ami utal a napjainkban is használt halottas zászlókra.

A célom nem egy olyan plakátsorozat elkészítése volt, ami reklámoz valamit, hanem ami egy gondolatot közöl és bevonja a nézőt a látványba. Ami felkelti a néző figyelmét a már halott, vagy kihalás szélén lévő kultúrák értékeire és fontosságára.

Képjegyzék (a képek sorrendjével megegyező):

<http://4.bp.blogspot.com/-n8lZAwKpLPU/UaMAh0R3p6I/AAAAAAAAAFGs/8l909LoqEEM/s1600/Geronimo-George--lagi.jpg>
<http://thumbs.dreamstime.com/z/leader-mayan-tribe-21809115.jpg>
<http://4.bp.blogspot.com/DyVCirZBMic/UPTT5SysaJI/AAAAAAAAABtI/0yT0iuYmNqQ/s1600/Inca+religion.jpg>

Jimmy Nelson: Before they pass away

http://cdn.vellance.com/beforethey/beforetheypassaway/media/images/Maasai/392b_MASAI14_4x5_web.jpg
<http://cdn.vellance.com/beforethey/beforetheypassaway/media/images/Mursi/omo-5.jpg>

http://www.michaelgoard.com/tiles_files/image012.jpg
<http://www.clker.com/cliparts/b/2/e/8/13777354142122266560native%20indian%20painting%20on%20a%20buffalo%20skin%20%20pawnee-md.png>
[http://4.bp.blogspot.com/_ZrDxCsBKWhg/S42EgH6syII/AAAAAAAAAQc/gjEU1yCi5MM/s1600/Quipu+\(adjusted+IMG_1819\)+smaller.jpg](http://4.bp.blogspot.com/_ZrDxCsBKWhg/S42EgH6syII/AAAAAAAAAQc/gjEU1yCi5MM/s1600/Quipu+(adjusted+IMG_1819)+smaller.jpg)

Jimmy Nelson: Before they pass away

<http://www.hamillgallery.com/MAASAI/MaasaiShields/MaasaiShield101f.jpg>
<http://cdn.vellance.com/beforethey/beforetheypassaway/media/images/Mursi/omo-15.jpg>